

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 18.5.2010
KOM(2010)228 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET
OG EUROPA-PARLAMENTET**

**Anden opfølgende beretning til meddelelsen om vandknaphed og tørke i Den
Europæiske Union, KOM(2007) 414 endelig**

SEK(2010)573

DA

DA

BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

Anden opfølgende beretning til meddelelsen om vandknaphed og tørke i Den Europæiske Union, KOM(2007) 414 endelig

1. INDLEDNING

Vand er en af vores mest værdifulde ressourcer, men det er også ved at blive en knap ressource, og alt tyder på, at vandknapheden bliver større i fremtiden. Faldende vandtilgængelighed, forringet vandkvalitet og stigende efterspørgsel efter ferskvand skaber store udfordringer. Klimaændringerne forventes at forværre situationen yderligere. Derfor bør vandknaphedsproblemerne betragtes i en bredere sammenhæng.

I 2007 vedtog Kommissionen en meddelelse om vandknaphed og tørke¹. Heri udpegede den syv strategiske områder, hvor der skulle sættes ind, hvis Europa skulle bevæge sig i retning af en vandeffektiv og vandbesparende økonomi. I oktober 2007² udtrykte Rådet sin støtte til de foreslåede initiativer og opfordrede Kommissionen til at revurdere og videreudvikle den nye strategi for vandknaphed og tørke inden 2012.

I oktober 2008 vedtog Europa-Parlamentet en betænkning om meddelelsen, der støttede det foreslåede første sæt af strategiske indsatsområder. Parlamentet understregede, at der var behov for øjeblikkelig handling – navnlig for at fremme vandbesparelser, udveksling af god praksis, bevidstgørelseskampagner og korrekt prissætning for vand – og at der var brug for flere midler til at støtte disse tiltag.

Den første opfølgende beretning til meddelelsen³ blev vedtaget i december 2008 og gennemgik de fremskridt, der var sket i gennemførelsen af Kommissionens forslag. Beretningen pegede på visse opmuntrende politiske initiativer på både EU-plan og nationalt plan, som havde bidraget til resultaterne, men konkluderede, at der stadig var meget at gøre. Beretningen blev ledsaget af et arbejdsprogram, der også jævnlige skal tages op til vurdering. Som det fremgik af beretningen, vil Kommissionen hvert år vurdere fremskridtene i retning af gennemførelsen af de fastlagte mål og tage politikken op til nyvurdering i 2012 i overensstemmelse med Rådets konklusioner af 30. oktober 2007. Nærværende dokument udgør den anden beretning om fremskridtene i gennemførelsen af de initiativer, der foreslås i meddelelsen og i arbejdsprogrammet for tiltag på mellemlangt og langt sigt. Formålet er at beskrive de fremskridt, der er sket i Europa i løbet af det sidste års tid. Beretningen⁴ omfatter de oplysninger, som medlemsstaterne har sendt til Kommissionen som svar på et spørgeskema om gennemførelsen af strategiske initiativer.

2. VURDERING AF FREMSKRIDTENE I GENNEMFØRELSEN AF DE STRATEGISKE INITIATIVER

¹ KOM(2007) 414 endelig udg. af 18.7.2007.

² 13888/07, 15. oktober 2007, ENV 515, DEVGEM 182, AGRI 325.

³ KOM(2008) 875 endelig af 19.12.2008.

⁴ I foråret 2008 blev der sendt et spørgeskema til de 27 medlemsstaters vandmyndigheder. Kommissionen modtog svar fra CZ, IT, FIN, AT, DE, PT, UK, BE, PL, FR, MT, CY, ES og LT. Henvisningerne i teksten til bestemte medlemsstater tjener som eksempler.

Baggrund

I april 2009 forelagde Europa-Kommissionen en hvidbog⁵, der udstikker et handlingsgrundlag for klimatilpasningstiltag og -politikker med henblik på at mindske EU's sårbarhed over for virkningerne af klimaændringer. Hvidbogen understreger behovet for yderligere foranstaltninger til at fremme en effektiv udnyttelse af vandressourcerne og øge modstandsdygtigheden over for klimaændringer.

Den 22. december 2009 var en milepæl i europæisk vandpolitik. På denne dato skulle der ifølge vandrammedirektivet⁶ være indført vandområdeplaner for alle vandløbsoplande i EU. Vandområdeplanerne skal give et klarere overblik over, hvilke tiltag medlemsstaterne planlægger i de forskellige vandløbsoplande for at løse problemer med vandknaphed og tørke.

Imidlertid havde flere af de medlemsstater, hvor problemerne forventes at blive størst, endnu ikke vedtaget vandområdeplaner i december 2009.

2.1. Korrekt prissætning for vand

Ifølge vandrammedirektivet (artikel 9)⁷ skal medlemsstaterne inden 2010 sikre, at prissætningspolitikken giver brugerne passende tilskyndelse til en effektiv anvendelse af vandressourcerne, og at de forskellige vandanvendelsessektorer yder et passende bidrag til dækning af omkostningerne i forbindelse med forsyningspligtigheder. Indsatsprogrammerne i vandområdeplanerne skal gøre det muligt at kontrollere, om disse krav gennemføres fuldt ud overalt i Europa.

De seneste oplysninger, som Kommissionen har modtaget fra medlemsstaterne, viser, at det kan føre til højere vandregninger for borgerne, når priserne fastsættes ud fra princippet om omkostningsdækning. Derfor tilpasses priserne gradvist. Erfaringen viser, at prisstigningen ikke nødvendigvis medfører et lavere forbrug. Prissætning er kun et af de mulige midler, der skal tages i betragtning, og der er brug for yderligere tiltag for at tilskynde til en effektiv udnyttelse af vandressourcerne. Nogle af de mest udbredte foranstaltninger i medlemsstaterne er anvendelse af blokpriser, bøder for urimelig stort forbrug og rabatter ved vandbesparelser.

Hvad angår bestræbelserne for at indføre måleprogrammer i alle vandforbrugende sektorer, herunder obligatorisk kontrol med indvinding af overfladeferskvand og grundvand (artikel 11, stk. 3, i vandrammedirektivet), har en række medlemsstater meddelt, at der i vid udstrækning er indført målere i drikkevandsforsyningen til husholdninger. Også uden for de private husholdninger er der sket fremskridt med hensyn til måling af vandforbruget, især blandt brugere, der er tilsluttet den offentlige vandforsyning. Måling og kontrol af direkte indvindinger er normalt knyttet til selve tilladelsesprocessen. I visse sydeuropæiske vandløbsoplande er der også vedtaget lovforanstaltninger om kontrol af eksisterende grundvandsindvindinger.

2.2. Mere effektiv fordeling af vandressourcer og vandrelateret støtte

⁵ KOM(2009) 147 endelig, 1.4.2009, "Tilpasning til klimaændringer: et europæisk handlingsgrundlag".

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, EFT L 327 af 22.12.2000, s. 1.

⁷ I henhold til bilag VII, punkt A.7.2, skal vandområdeplanerne omfatte "en rapport om, hvilke praktiske skridt og foranstaltninger der er truffet for at anvende princippet om dækning af omkostningerne ved vandanvendelse i overensstemmelse med direktivets artikel 9".

Forbedring af den fysiske planlægning

Erhvervsaktiviteter bør indrettes efter, hvor stort et vandforbrug vandløbsoplandet kan bære i det lange løb, og ikke forværre det pres, som visse vandløbsoplande i forvejen er udsat for. Udvikling af erhvervsvirksomhed som turisme og landbrug i stor skala kan medføre overindvinding af vand og derved skabe store problemer, især i områder med vandknaphed.

Der er iværksat en række tiltag vedrørende fysisk planlægning i EU, både på europæisk og nationalt plan:

På **landbrugsområdet** førte sundhedstjekket af den fælles landbrugspolitik i 2008 til, at der blev indført mål om bedre vandforvaltning som led i krydsoverensstemmelsen. Fra og med 2010 skal medlemsstaterne fastlægge standarder for overensstemmelse med de eksisterende nationale tilladelsesprocedurer, som de enkelte bedrifter skal opfylde, når de anvender vand til kunstvanding. Forpligtelserne i forbindelse med krydsoverensstemmelsen burde øge landbrugernes bevidsthed om tilladelsesprocedurerne, særlig i kraft af bedre information til landbrugerne og muligheden for at nedsætte landbrugsstøtten i tilfælde af overtrædelser. Kommissionen vil omhyggeligt overvåge anvendelsen af de krydsoverensstemmelsesregler, der er indført som følge af sundhedstjekket.

Direktivet om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder ("direktivet om vedvarende energi"⁸) opstiller bindende nationale mål for, hvor stor en andel af det endelige energiforbrug der skal dækkes af vedvarende energikilder, og fastsætter det mål, at 10 % af energiforbruget i transportsektoren i 2020 skal dækkes af vedvarende energi. Dette kan føre til en stigning i produktionen af **biomasse** i EU. En undersøgelse af følgerne af udviklingen af bioenergi for vandtilgængeligheden, der er udført for Kommissionen⁹, viser, at en væsentlig stigning i biomasseproduktionen i EU i de fleste områder ikke forudsætter en stigning i det samlede forbrug af vand til kunstvanding. Undersøgelsen konkluderer dog, at den europæiske produktion af råstoffer til bioenergi bør koncentreres mere i de nordlige og centrale dele af Europa end i Sydeuropa (og navnlig regioner med vandknaphed) for at undgå et øget pres på de europæiske vandressourcer.

Hvad angår **effektiv vandanvendelse i byområder**, er der visse steder ved at blive iværksat initiativer på lokalt plan for at indarbejde en ny vandforvaltningskultur i kommunalplanerne, men de indberettede aktiviteter tyder på, at der bør lægges større vægt på sådanne tiltag på nationalt plan.

De fleste medlemsstater har meddelt, at de har gennemført direktiverne om henholdsvis vurdering af virkningerne på miljøet (VVM)¹⁰ og strategisk miljøvurdering (SMV)¹¹. Hvor der er tale om projekter, der påvirker vandmiljøet væsentligt, anbefales det, at den vurdering

⁸ Direktiv 2009/28/EF af 23. april 2009 om fremme af anvendelsen af energi fra vedvarende energikilder, EUT L 140, 5.6.2009, s. 16.

⁹ T. Dworak et al. (2009), Assessment of inter-linkages between bioenergy development and water availability.

¹⁰ Rådets direktiv 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, EFT L 175 af 5.7.1985, s. 40.

¹¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planers og programmets indvirkning på miljøet, EFT L 197 af 21.7.2001, s. 30.

af vandrelaterede virkninger, der skal foretages i henhold til artikel 4, stk. 7, i vandrammedirektivet, indarbejdes i VVM-direktivet og SMV-direktivet¹².

Turistsektoren kræver opmærksomhed. De fleste turister rejser til områder, hvor der allerede er problemer med vandknaphed og tørke, og bruger gennemsnitligt fire gange¹³ så meget vand som en lokal indbygger. I højsæsonen kan efterspørgslen derfor sætte stort pres på den lokale vandforsyning. En af hovedudfordringerne er derfor at nedbringe efterspørgslen efter vand i højsæsonen og nedsætte vandforbruget mest muligt for at mindske det økologiske fodaftryk og presset på vandressourcerne.

Finansiering af en effektiv vandanvendelse

Programmer for udvikling af landdistrikterne er et vigtigt redskab, der i høj grad kan bidrage til målene for vandrammedirektivet. Der er taget skridt til at integrere vandpolitiske hensyn i politikken for udvikling af landdistrikterne, men der må lægges ekstra vægt på at undgå mulige negative virkninger for vandforvaltningen i forbindelse med nye landbrugsinvesteringer, især investeringer, der indebærer en udvidelse af kunstvandingsarealerne og nye store vandreservoirer. Der bør udvikles kontrolsystemer, der kan hjælpe landbrugsbedrifterne til at udnytte vandressourcerne effektivt¹⁴. Derfor er der behov for øget koordinering mellem vandpolitikken og landbrugspolitikken.

Den aftale, der blev indgået som led i sundhedstjekket af **den fælles landbrugspolitik**, har medført en stigende overførsel af finansielle midler fra den første søjle til politikken for udvikling af landdistrikterne. Et ekstrabeløb på 3,3 mia. EUR vil gøre det muligt for medlemsstaterne at styrke deres programmer for udvikling af landdistrikterne, så de kan løfte de nye udfordringer for europæisk landbrug, herunder kravet om en bedre forvaltning af vandressourcerne. Desuden har den europæiske økonomiske genopretningsplan øremærket 1,02 mia. EUR til forbedring af bredbåndsinfrastrukturen i landdistrikterne og til nye behov, der er påpeget i forbindelse med sundhedstjekket. Ifølge de oplysninger, som Kommissionen har modtaget fra medlemsstaterne i 2009, er 26,9 % af disse ekstra ressourcer afsat til vandforvaltning i de eksisterende udviklingsprogrammer for landdistrikterne¹⁵.

I planlægningen af **samhørighedspolitikken** for perioden 2007-2013 er over 6 % af de samlede bevillinger afsat til investeringer i infrastruktur til forvaltning af vandressourcerne. Desuden vil en stor del af de 5,8 mia. EUR til risikoforebyggelse blive anvendt til at støtte projekter vedrørende vandressourcer, herunder vandknaphed.

Kommissionen er allerede i gang med at forberede samhørighedspolitikken efter 2013. I marts 2009 offentliggjorde den arbejdsdokumentet "Regions 2020 – Climate change challenges for

¹² CIS Guidance Document No. 20 on Exemptions, http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/guidance_documents/documentn20_mars09pdf/_EN_1.0_&a=d.

¹³ Det Europæiske Miljøagentur's tredje vurdering af miljøet i Europa ("Europe's Environment, The Third Assessment"), 2000.

¹⁴ T. Dworak et al (2009), "In-depth assessment of RD-programmes 2007-2013 as regards water management".

¹⁵ Desuden kan medlemsstaterne siden offentliggørelsen af gennemførelsesbestemmelserne til artikel 38 i forordningen om udvikling af landdistrikterne (Kommissionens forordning (EU) nr. 108/2010) yde støtte til indarbejdning af tiltag til gennemførelse af vandrammedirektivet i andre foranstaltninger. Denne mulighed kan udnyttes, når vandområdeplanerne er sat i værk.

European Regions"¹⁶, der også drøfter de voksende problemer med vandknaphed og tørke som følge af klimaændringerne. Programmerne for europæisk territorielt samarbejde (tidligere "Interreg") yder omfattende støtte til tværnationale projekter vedrørende vandknaphed.

I EU's og medlemsstaternes budgetter lægges der i stigende grad vægt på finansiering af foranstaltninger til fremme af en bedre forvaltning af vandressourcerne, for eksempel forbedring af de eksisterende forsyningssystemer, lækagereduktion, genbrug af spildevand, jordbundsbeskyttelse, beskyttelse af miljø og vandressourcer samt overvågning og forskning, der skal give øget indsigt i emnet. Vandområdeplanerne forventes også at give øget viden om, hvordan **udnyttelsen af EU's og medlemsstaternes midler** kan forbedres.

Kun enkelte medlemsstater beretter, at de har gennemført **skattepolitiske tiltag** som led i indsatsen mod vandknaphed og tørke.

2.3. Forbedring af tørkerisikostyring

Opstilling af tørkerisikostyringsplaner

For at gøre samfundet mere robust over for vandknaphed og tørke må vi bevæge os fra krisehåndtering hen imod risikostyring i forvaltningen af vandressourcer. EU-medlemsstaterne betragter og takler disse spørgsmål forskelligt, alt afhængigt af deres erfaringer og problemer på vandområdet. Flere medlemsstater er begyndt at kortlægge de områder og vandløbsoplande, der er berørt af tørke eller lider under permanent eller semipermanent vandknaphed, jordbundsforringelse og ørkendannelse. Der kunne opstilles særlige tørkeforvaltningsplaner som supplement til vandområdeplanerne. Imidlertid kan forsinkelsen i gennemførelsen af vandrammedirektivet hæmme de pågældende medlemsstaters indsats for at løse deres vandknapheds- og tørkeproblemer.

I december 2009 vedtog vandmyndighederne et vejledende dokument om integrering af klimaproblematikken i vandområdeplanernes anden og tredje cyklus¹⁷. Dokumentet indeholder et særligt kapitel om tilpasningsforanstaltninger som reaktion på vandknaphed og tørke.

Nogle medlemsstater har allerede tidligere meddelt, at de ikke har konstateret nogen tilfælde af vandløbsoplande med permanent vandknaphed (DE, AT, FI, LT, BE), men at der kan forventes lejlighedsvis eller endda hyppige tilfælde af overbelastning af vandressourcerne i sommerperioden (DE, AT, FI, LT). Andre lande oplever imidlertid permanent knaphed i hele landet (MT, CY) eller i hele vandløbsoplande (ES, IT). Ikke blot middelhavslandene, men også lande i Centraleuropa melder om områder med hyppig vandknaphed (CZ) eller overudnyttede grundvandsmagasiner (FR, BE).

Udvikling af et observatorium og et tørkevarslingssystem

Forløberen for Det Europæiske Tørkeobservatorium (EDO) for forudsigelse, sporing og overvågning af tørke i Europa er ved at udarbejde foreløbige tørkeindekser på grundlag af meteorologiske data.

¹⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/regions2020/index_en.htm
¹⁷ http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library?l=/framework_directive/guidance_documents/management_climatepdf/_EN_1.0_&a=d

Der er en række aktiviteter i gang i Europa med henblik på at overvåge og styre risiciene for tørke, vandknaphed og ørkendannelse, både på nationalt og europæisk plan. Flere medlemsstater har allerede iværksat tørkeovervågning (bl.a. ES, PT, UK, IT, PL, AT).

Yderligere optimering af anvendelsen af EU's Solidaritetsfond og Fællesskabets ordning for civilbeskyttelse

I 2009 blev der ydet 7,6 mio. EUR i støtte fra EU's solidaritetsfond (EUSF) til Cypern til delvis dækning af omkostningerne til nødforanstaltninger, der var nødvendige som følge af alvorlig tørke i 2008. Det var første gang, solidaritetsfonden blev brugt til at yde støtte til nødforanstaltninger som reaktion på usædvanlig tørke.

At mobilisere midler fra EUSF i forbindelse med tørke er vanskeligt, da ansøgningerne skal indsendes til Kommissionen inden for ti uger efter, at de første skader har vist sig. Reglerne for brug af EUSF (fristen) bør tages op til fornyet overvejelse, så det fremover kan blive nemmere at udnytte fonden i tilfælde af katastrofer, der udvikler sig langsomt, som f.eks. tørke. Indførelse af tørkeplaner og -indikatorer samt et effektivt tørkevarslingssystem kan gøre det nemmere for ansøgerne.

Europa-Parlamentet støttede Kommissionen i dens opfordring til Det Europæiske Råd om at genoverveje sin negative holdning til det forslag om ændring af EUSF-forordningen, som Kommissionen havde fremsat allerede i 2005, og som også omfattede nye kriterier for støtte og et bredere udvalg af tilfælde, hvor der kan ydes støtte.

2009-arbejdsprogrammet for civilbeskyttelse omfatter tiltag, der kan støttes af det finansielle civilbeskyttelsesinstrument inden for områderne håndtering af katastrofer, beredskab og forebyggelse. Det drejer sig blandt andet om forebyggelsessamarbejde, beredskab (uddannelse, øvelser) og udgifter i forbindelse med håndtering af katastrofer, herunder tørke.

2.4. Overvejelse af supplerende vandforsyningsinfrastrukturer

I de regioner, hvor vandefterspørgslen stadig overstiger de disponible ressourcer, efter at man har udtømt alle muligheder for at reducere efterspørgslen i overensstemmelse med vandhierarkiet, kunne man overveje at indføre ny vandforsyningsinfrastruktur for at afbøde virkningerne af tørke.

En undersøgelse, der blev udført for Kommissionen i december 2008, af risici og virkninger i forbindelse med fire alternative vandforsyningsmuligheder (afsaltning, genbrug af spildevand, grundvandsdannelse og opsamling af regnvand) viste, at det ikke er muligt at opstille et fælles sæt af bedste tilgængelige afbødningsmuligheder for hele EU. De potentielle problemer og afbødningsmuligheder varierer fra sted til sted og fra den ene teknologi til den anden, så afbødningsforanstaltningerne må udformes under hensyntagen til de lokale forhold. Alternative vandforsyningsmuligheder kan være dyrere end de konventionelle muligheder, men tilskud til kompensation for prisforskellen bør kun anvendes i en overgangsfase til at hjælpe brugerne på vej mod et mere bæredygtigt vandforbrug, hvor vandprisen afspejler de reelle omkostninger.

Alternativ vandforsyning vil komme til at spille en større rolle i fremtiden som følge af klimaændringer og svindende vandressourcer, så der bør rettes ekstra opmærksomhed mod gennemførelsesmetoderne og mod hele tiden at forbedre videngrundlaget på dette område.

2.5. Tilskyndelse til vandeffektive teknikker og metoder

I juli 2009 blev der lagt sidste hånd på en vurdering¹⁸ for Kommissionen, der viste, at indførelse af bindende krav til vandforbrugende udstyr i henhold til det udvidede direktiv om miljøvenligt design kan medføre væsentlige besparelser. Hvis der blev indført minimumskrav for alle **vandforbrugende** husholdningsapparater, kunne den samlede offentlige vandforsyning i EU reduceres med 19,6 % (ca. 6 %, hvis kravene kun omfattede energirelaterede produkter, men ikke vaske- og opvaskemaskiner). Det ville svare til et fald på 3,2 % i den samlede årlige vandindvinding i EU.

Hvis vandforbruget til energirelaterede produkter som for eksempel vandhaner, brusere og badekar nedsættes, kan det også indirekte føre til et lavere energiforbrug, idet behovet for opvarmning nedsættes med op til 20 %. Hvad angår bygninger, konkluderedes det, at mindre adfærdsændringer vil kunne medføre betydelige besparelser. Således kan små ændringer i varigheden af brusebad, badehyppigheden eller brugen af vandhaner resultere i besparelser på mellem 20 og 30 %.

EU-ordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS)¹⁹ er et ledelsesværktøj for virksomheder og andre organisationer til evaluering, rapportering og forbedring af deres miljøvenlighed. Den reviderede forordning omfatter rapportering på basis af nøgleindikatorer, bl.a. en indikator for vandforbrug i form af det samlede årlige vandforbrug udtrykt i m³. Der vil blive opstillet mere specifikke indikatorer i de referencedokumenter, der skal udarbejdes for de forskellige erhvervssektorer.

Ud over EMAS-ordningen, der er baseret på, at deltagerne frivilligt forpligter sig til at bidrage til en effektiv udnyttelse af vandressourcerne, meldes der også om andre frivillige aftaler med forskellige vandforbrugende sektorer i medlemsstaterne.

Det Europæiske Miljøagentur beretter, at industrien bruger ca. 11 % af den samlede mængde ferskvand, der indvindes i Europa, og at ca. halvdelen anvendes til afkøling og den anden halvdel til forarbejdning. Vand til energiproduktion udgør 44 % af den samlede mængde ferskvand, der indvindes, men kun en meget lille del heraf forbruges i processen. Der kunne være grund til i højere grad at anvende alternative vandkilder til energiproduktion (afkøling), da disse påvirkes mindre af tørke²⁰.

2.6. Udvikling af en vandsparekultur i Europa

Hvis der skal udvikles en vandsparekultur i Europa, kræver det, at hele befolkningen involveres. Ved at forklare baggrunden for de tiltag, der iværksættes, og informere om, hvad der skal til for at opnå større vandbesparelser, kan medlemsstaterne tilskynde forbrugerne til at vælge vandeffektive produkter og tjenesteydelser, hvilket så atter vil skabe et marked for sådanne produkter og tjenesteydelser. Mere miljøvenlige offentlige indkøb og oplysninger til forbrugerne i form af miljømærker vil medvirke til, at der udvikles en vandsparekultur i Europa.

¹⁸ BioIS&Cranfield university (juli 2009): Undersøgelse om standarder for effektiv vandanvendelse.

¹⁹ Forordning (EF) nr. 1221/2009, EUT L 342 af 22.12.2009, s. 1.

²⁰ EEA-rapport nr. 2/2009 om vandressourcerne i Europa og indsatsen mod vandknaphed og tørke.

Det udvidede rammedirektiv om miljøvenligt design²¹, der blev vedtaget den 21. oktober 2009, dækker ikke kun energiforbrugende udstyr, men også energirelaterede produkter. Den nye arbejdsplan for direktivet (2009-2011) omfatter energiforbrugende, vandforbrugende udstyr, for eksempel kunstvandingsudstyr. Direktivet om energimærkning er også under revision, og det er målet at udvide det til at omfatte et bredere udvalg af produkter i tråd med direktivet om miljøvenligt design.

Efter at den reviderede forordning om EU's miljømærkeordning blev vedtaget i november 2009, forventes det, at miljømærket kommer til at spille en endnu vigtigere rolle som middel til at hjælpe forbrugerne til at købe miljøvenlige produkter, blandt andet produkter, der er fremstillet med lavt vandforbrug, og produkter, der forbruger mindre vand.

Mere miljøvenlige offentlige indkøb er et vigtigt middel til at stimulere markedet for miljøvenlige produkter og teknologier og give vandeffektive produkter og teknologier forrang. Kommissionen opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at øge andelen af miljøvenlige offentlige indkøb.

Vandfodaftrykket er en størrelse, der i stigende grad bruges til at øge forbrugernes bevidsthed om vandforbruget. Det kan give oplysninger om, hvor stor en mængde ferskvand, der bruges til at fremstille et produkt (en vare eller en tjenesteydelse). Kommissionen vil overveje, om vandfodaftrykket har en rolle at spille i den fremtidige politik vedrørende vandknaphed og tørke.

Der er iværksat en række initiativer i Europa, der sætter fokus på vandbesparelser. "Aquawareness", det europæiske program for bevidstgørelse om vandforbrug og vandforvaltning, der blev iværksat i juni 2008 af det europæiske vandpartnerskab (EWP), inddrager deltagere fra forskellige sektorer af erhvervslivet og civilsamfundet, herunder ngo'er og regionale og lokale forvaltninger, i indsatsen for at udvikle fælles løsninger på en mere bæredygtig vandforvaltning.

2.7. Forbedring af videngrundlag og dataindsamling

Et informationssystem om vandknaphed og tørke i Europa

Som led i den fælles gennemførelse af vandrammedirektivet er der ved at blive udarbejdet indikatorer i samarbejde mellem Det Europæiske Miljøagentur og Det Fælles Forskningscenter (FFC). Miljøagenturet har gjort fremskridt i oprettelsen af et europæisk informationssystem for vandknaphed og tørke (Water Scarcity and Drought Information System - WSDIS), og gennemførelsen af det globale miljø- og sikkerhedsovervågningssystem GMES, der kan levere rumbaserede data- og jordovervågningstjenester til støtte for vandpolitiske tiltag, skrider også frem²².

Miljøagenturet fremlægger også årlige statistikker, blandt andet om vandmængden, i sine rapporter om miljøsituationen.

²¹ Direktiv 2009/125/EF, EUT L 285 af 31.10.2009, s. 10.

²² Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om EU-jordobservationsprogrammet (GMES) og dets første operationelle aktiviteter (2011-2013), KOM(2009) 223 endelig.

I bilaget gives der eksempler på forskellige nye informationssystemer af relevans for tørkeprognoser.

Forskning og teknologisk udvikling

Forsknings- og udviklingsprojekter på både nationalt og internationalt plan spiller en vigtig rolle i bestræbelserne på at skabe synergi mellem politikkerne for vandknaphed og tørkeforvaltning, idet de udpeger de vigtigste huller i forskningen og de nøgletiltag, der er nødvendige for at forbedre det eksisterende videngrundlag²³. På Europa-Parlamentets anmodning vil Kommissionen iværksætte pilotprojekter, der kan bidrage til indsatsen mod vandknaphed og tørke (projekter, der skal bremse ørkendannelse i Europa, tiltag over for klimaændringer i den karpatiske region og projekter, der skal reducere lækager i vandforsyningssystemer). Eksempler på yderligere aktiviteter findes i bilaget.

3. KONKLUSION

De indsatsområder, der blev opstillet i meddelelsen om vandknaphed og tørke fra 2007, er fortsat relevante. Der er iværksat og gennemført mange foranstaltninger som led i de strategier, der blev udpeget i 2007-meddelelsen, men der skal en langt større indsats til for at standse og vende overudnyttelsen af Europas kostbare men begrænsede vandressourcer.

I 2010 vil der blive sat fokus på effektiv vandanvendelse og særlig muligheden for besparelser i vandforbruget i private husholdninger. Kommissionen vil overveje mulighederne for EU-tiltag for at opnå vandbesparelser i bygninger (som vi blive forelagt dem for de berørte parter i 2011) og reducere lækager.

Ved nyvurderingen af strategien for indsatsen mod vandknaphed og tørke i 2012 vil Kommissionen navnlig vurdere de hidtidige resultater, og drøfte, om der er behov for yderligere tiltag vedrørende effektiv vandanvendelse, integrering af vandrelaterede hensyn i andre politikker, vandbesparelser og forbedret vandbinding ved hjælp af ændringer i arealanvendelsen og -forvaltningen, vandforsyningsinfrastruktur, brug af ukonventionelle vandressourcer, bygninger og produkter, tørkehåndtering, varslingssystemer og mobilisering af de berørte parter.

²³ Ud over de aktiviteter, der allerede blev nævnt i den første opfølgende beretning, såsom Aqualstress, Reclaim Water, Gabardine, Medina, Medesol, Pleiades og Flow Aid.

Kommissionen er bekymret over, at gennemførelsen af vandrammedirektivet er forsinket i de medlemsstater, der er mest berørt af vandknaphed (i december 2009 var der endnu ikke indledt høringer om vandområdeplanerne i bl.a. PT, CY, MT, EL og i 22 ud af 24 vandløbsoplande i ES). At vandknaphedsproblemerne til en vis grad lettede i 2009 set i forhold til de barske forhold, som nogle af de sydeuropæiske lande oplevede i de foregående år, ændrer ikke på denne bekymring. Vandressourcerne er stadig under stigende pres som følge af forurening, overudnyttelse og klimaændringer, og selv på baggrund af stor usikkerhed om den fremtidige vandforvaltningsordning i Europa må vi løfte disse udfordringer ved at sætte ind på flere forskellige fronter: rensning af vandressourcerne, styrkelse af biodiversiteten, mere effektiv anvendelse af vandressourcerne og en indsats for øget vandtilgængelighed. Den knowhow og teknologi, som gennemførelsen af sådanne strategier kan give os, vil sikre europæisk industri et forspring på dette område.

I henhold til vandrammedirektivet skal Kommissionen senest i 2012 offentliggøre en rapport om direktivets gennemførelse, hvoraf det fremgår, hvordan medlemsstaterne har grebet deres vandområdeplanlægning an. Den ovennævnte nyvurdering af strategien for vandknaphed og tørke og rapporten om gennemførelsen af vandrammedirektivet går hånd i hånd og vil sammen med en vurdering af miljøressourcernes sårbarhed bidrage til den plan for beskyttelse af Europas vandressourcer, som Kommissionen vil forelægge i 2012. Som led i udarbejdelsen af denne plan vil Kommissionen undersøge, hvor godt de nuværende strategier virker, og om der er behov for yderligere strategier eller tiltag for at ruste EU's vandpolitik bedre til at takle følgerne af klimaændringer. Planen vil fremme et skift fra en strategi baseret på krisehåndtering til en strategi baseret på forebyggelse og beredskab med det mål at skabe en holdbar ligevægt mellem vandefterspørgsel og vandforsyning, hvor både behovene i forbindelse med menneskelige aktiviteter og naturlige økosystemers behov tilgodeses. Planen vil navnlig komme ind på behovet for forbedrede gennemførelsesforanstaltninger og for yderligere lovgivning, finansiering, incitament, støtte til dataindsamling og videnskabelig og teknologisk udvikling.